

PSYCHOLOGIE U NÁS I V ZAHRANIČÍ

PhDr. JAN PAPICA, CSc., JUBILANTEM

Četné pracovní povinnosti téměř přehledly fakt, že Jan Papica dne 24. března t. r. oslavil významné životní výročí — 65 let, a proto chci využít této skutečnosti k připomenutí, jakým pro nás jako kolegy a bývalé studenty je.

Pochází z Valašska, maturoval v pohnutém historickém období roku 1939 na klasickém gymnáziu v Brně. Nové životní naděje mu přináší až rok 1945, kdy zahajuje studia na brněnské filozofické fakultě, která rozvíjí jeho zájem o historii, filozofii a psychologii. Po absolutoriu nastupuje jako středoškolský profesor na gymnázium v Otrokovicích, potom působí na Pedagogickém institutu v Gottwaldově a právě tam se ustaluje jeho odborná orientace o společenskou problematiku, takže po zrušení tohoto pracoviště v roce 1964 přechází na katedru psychologie FF UP v Olomouci. Již od svého nástupu aktivně odborně a výzkumně pracuje, čímž splňuje a také překonává různá očekávání praxe, která si stále více uvědomovala potřebu sociální psychologie, již se jubilant věnoval. Proto lze právem připsat na jeho vrub rovněž podíl zrodu a rozvoje československé sociální psychologie jako samostatné disciplíny. Prakticky od počátku svého vysokoškolského učitelování přednáší sociální psychologii, čímž se účinně podílel na výchově mladých psychologů, které uváděl do oboru především svými přednáškami a publikacemi. Současně však stále zůstává i trpělivým spolupracovníkem, ochotným vždy poradit a pomoci. O jeho vědecké a učitelské činnosti lze dále říci, že přesahuje rámec pracovních povinností, neboť je považován za pracovního nezmara a právě z tohoto důvodu je často zván přednášet na různá témata, kde se odhalí nejen jako skutečný odborník s vynikajícími schopnostmi diskutovat, ale i jako přístupný člověk s osobitým humorem.

Samotná vědeckovýzkumná činnost je opravdu pro československou psychologii přínosem, neboť se po dlouhá léta podílí na řešení úkolů v rámci Státního plánu základního výzkumu, a to zejména řešením problémů zátěžových situací, rizikového rozhodování a atribučních procesů. Výsledky jeho vědeckovýzkumné práce uveřejněné v řadě odborných časopisů nacházejí stále svůj ohlas, což potvrzují i časté citace prací J. Papicy. O těchto výsledcích je rovněž známo, že jsou kritické a přehodnocující k různým psychologickým teoriím i metodologii, takže pozitivně ovlivňují či rozvíjejí naše poznání. Zkrátka patří mezi ty sociální psychology, kteří vynikají přehledem v oboru i hloubkou, v níž zvolené problémy zpracovávají. U něj je to snad dáno neobvyklou šíří zdrojů vědomostí, kterou obratně disponuje.

Toto stručné načrtnutí činnosti Jana Papicy nutí projevít uznání k jeho pracovitosti a houževnatosti, schopnosti objevovat a ukazovat důsledky teoretických výzkumů do praxe. Proto krátké zastavení u příležitosti jeho významného životního jubilea, vyjadřující respekt před poctivou tvůrčí prací, kterou dosud odvedl, mi velí za ni poděkovat a upřímně popřát nejen pevné zdraví do dalších let, ale ještě dlouhou výdrž profesionálního zaujetí a tvořivosti, jenž jsou charakteristikami jeho celoživotní práce.

V. Černoušková

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU PhDr. MILUŠE SEDLÁKOVÉ, CSc.

Jednou z mnoha významných úloh časopisu Československá psychologie je i úsilí o aktuální seznamování odborné veřejnosti s významnými životními momenty zvláště těch psychologů, kteří nejenom dosáhli určitého chronologického věku, ale dokázali naplnit tento věk hodnotnou a společensky prospěšnou prací. Mezi tyto jubilenty vstupuje letos i Miluše Sedláková, která dne 5. června 1986 oslavila své padesátiny. O významu M. Sedlákové pro rozvoj československé psychologie svědčí nejenom více než padesát původních vědeckých prací (včetně vynikajících skript a učebnic), ale i generace psychologů, které pomáhala vychovat během svého dlouholetého působení na katedře psychologie FF UK v Praze.

Po ukončení studia (obor psychologie - filozofie) na FF UJEP v Brně v roce 1959 nastoupila M. Sedláková nejprve jako psycholožka v Záchytném dětském domově v Kroměříži. V roce 1960 přešla do Ostravy na pedagogický institut, kde působila jako odborná asistentka do roku 1962.

Na základě úspěšně absolvovaného konkursu pak v roce 1962 nastoupila vědeckou aspiranturu na FF UK v Praze. V roce 1966 obhájila kandidátskou disertační práci na téma „Příspěvek k experimentální analýze operace identifikace v procesu chápání jednoduchého typu mezivětného vztahu“.

Po ukončení aspirantury v roce 1956 začíná třináctileté vědecko-pedagogické působení M. Sedlákové na katedře psychologie FF UK v Praze. Snad nikomu z posluchačů psychologie, kteří v letech 1965—1978 absolvovali přednášky M. Sedlákové z obecné psychologie, přehledu psychologických systémů, aktuálních problémů teoretické psychologie či její četné výběrové přednášky, nevymizí z paměti její vysoká vědecká úroveň, až neuvěřitelná erudice, přesnost a vytríbenost jejího projevu. Pedagogické působení M. Sedlákové se však neomezovalo jen na katedru psychologie FF UK. Externě přednášela též na katedře psychologie FF UJEP v Brně, na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, vedla četné postgraduální kursy a školení pro psychology, učitele, výchovné poradce atd. Vykonávala též četné funkce vědecko-organizační, a to jak na katedře (pracovala jako tajemnice katedry, podílela se na koncepci přestavby vysokoškolského studia), tak i v Čs. psychologické společnosti (působila ve výboru sekce teoretické a obecné psychologie, jako tajemnice a předsedkyně této sekce). V letech 1976—1979 byla též členkou redakční rady časopisu Československá psychologie.

Vzhledem k rostoucím zdravotním potížím přechází M. Sedláková v roce 1978 do Výzkumného ústavu výstavby a architektury a po dobu svého sedmiletého působení v této instituci pomáhá rozvoji tentokrát aplikované psychologie: významným způsobem se podílí na konstituování architektonické psychologie v ČSSR. I zde však pokračuje ve vědecko-pedagogické činnosti; přednáší na odborných seminářích, v různých kursech, vede aspiranty. Spolupracuje též s pracovišti základního psychologického výzkumu a podílí se na řešení úkolů státního plánu základního výzkumu.

V červnu 1985 pak M. Sedláková přechází do oddělení obecné psychologie Psychologického ústavu ČSAV, jehož výzkumná orientace přece jen více odpovídá jejímu celkovému zaměření. Od počátku se zde ujímá nových náročných úkolů, z nichž jeden — nejvýznamnější — je svou závažností pro celou československou psychologii skutečně hoden její odborné úrovně: jako zástupkyně odpovědného řešitele subdílčího úkolu IX-6-4/4-1 SPZV na osmou pětiletku se M. Sedláková stává duší rozsáhlého řešitelského kolektivu, připravujícího Psychologický výkladový slovník — dílo, jež československá odborná veřejnost již dlouhou dobu citelně postrádá.

Přejme proto do dalších let Miluši Sedlákové jménem mnoha jejích posluchačů i spolupracovníků co nejvíce zdraví a mnoho dalších tvůrčích úspěchů v její obětavé práci pro československou psychologii. Za kolektiv spolupracovníků V. Kebza